



**R. P. Antonii De Escobar Et Mendoza, Vallisoletani,
Societatis Iesv Theologi, Vniversæ Theologiæ Moralis,
Receptiores Absqve Lite Sententiæ nec-non
Problematicæ Disquisitiones ... Volumen ...**

Ivstitia Et, Ivs. Sex Libris totidem Tractatus appono, nempe de rerum
Dominio, de Restitutione, de Contractibus Gratuitis, de Contractibus
Onerosis, de Contractibus Fortunæ, de Contractibus Adminicularis, de
Quasi-Contractibus, & nonnullis Innominatis

Escobar y Mendoza, Antonio de
Lugduni, 1663

Cap. 7. Circa Personas, quæ ad huius obseruationem oligantur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80681](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80681)



QVÆSTIO INCIDENS.

Nūm ante Concilium Agathense fuerit in Ecclesia de exaudiendo Sacro preceptum?

64
Minime
fuit.

MINIME fuisse videtur. Quia præcipuum Caput Canonici iuris, in quo fundatur præceptum audiendi Missam obligatio est solummodo ex Concilio Agathensi: ergo manifestè innotuit, ante hoc Concilium in Ecclesia huiusmodi præceptum non existisse. Sic graues Doctores, quos pressis nominibus referunt Azor. tom. 1. lib. 7. cap. 1. quæstion. 1. (qui quidem indicat esse probabile), & Fagund. præc. 1. lib. 2. cap. 1. num. 5. Machado lib. 2. p. 4. tract. 1. docum. 1. num. 1.

65
Fuit planè ante Concilium Agathense. Quia præceptum audiendi Missam in festis à primis Ecclesie temporibus viguisse colligitur ex Cano. 9. (alias 10.) Apostol. ex cap. Omnes fideles, de consecr. dist. 1. & ex Clemente lib. 5. com. iur. cap. ultim. & lib. 7. cap. 3. Ita Filliuc. tract. 27. num. 126. Sotus in 4. dist. 13. quæst. 2. art. 1. Azor. & Fagund. ubi supr. Suar. tom. 1. de Relig. lib. 2. cap. 15. num. 4.

66
Hanc sententiam fere certam esse existimo. Nam si ut ex citatis Canonibus constat, præceptum audiendi Sacrum à primis Ecclesie temporibus viguisse, certum erit iam ante Concilium Agathense huiusmodi adfuisse obligationem, siquidem hoc Concilium fuit Iubus Septembris circa annum Christi Domini quingentesimum sextum celebratum.

DVBIVM III.

An Pontifex summus possit in præcepto Missæ exaudiendæ dispensare?

67
DISPENSARE non potest. Quia hoc præceptum est de iure diuino, indistinctum scilicet à Domino, dum dixit: *Hoc facite in meam commemorationem*, id est Sacerdotes Sacrum agant & fideles aliquando assistant. Sed Pontifex in iure diuino non dispensat. Sic nonnulli, quorum mentem Suarias tom. 3. in 3. part. dub. 88. sectio. 1. & tom. 1. de Relig. lib. 2. cap. 15. & Fagund. præc. 1. lib. 2. cap. 1. numer. 7. iudicant satis esse probabilem. In quam etiam Reginald. lib. 19. cap. 2. num. 11. videtur inclinare.

68
Potest equidem dispensare. Quia præceptum audiendi Missam simpliciter, & absolute est humanum, & Ecclesiasticum. Sed Summus Pontifex potest omnino in iure humano dispensare: ergo potest dispensare in præcepto Sacrum audiendi. Ita Suar. tom. 3. in 3. part. loco citato, Fagund. ubi supr. num. 11. Bonacin. de

Sacrific. Miss. dub. 4. quæst. ultim. pun. 1. num. 6. Hurtad. ibi, dub. 5. difficult. 1. Trullench. in Decalog. lib. 3. cap. 1. dub. 5. numer. 2. Diastil. tractat. 5. de Sacrament. d. 5. dub. 2. num. 17.

Hanc sententiam longe probabiliorem esse reor addens tamen, rarissime posse iustam offerri causam dispensandi cum aliquo, ut nunquam dum superstes fuerit, Missam exaudiat. Nam si causa est perpetuæ ægritudinis, qua lecto impeditur, non est necessaria dispensatio: si autem quis infirmitate non afficitur, & ad alia negotia diuerit pollens robore, vndenam sic valeat dispensari, haud facile inuenies.

69
Hoc probabilem mihi



CAPVT VII.

Circa Personas, quæ ad huius observationem obligantur?

DVBIVM IV.

An statim ac quis annos discretionis inierit teneatur hoc præceptum obseruare?



NON statim tenetur. Quia Ecclesiastica præcepta non adstringunt eos, qui nondum ad pubertatis deuenierint annos. Sotus, Sà, & alij, quos refert Leand. part. 1. de Sacrament. tractat. 5. d. 1. quæstion. 28. Marchant. in Candelab. Sacrament. qq. Pastoral. tractat. 4. cap. 6. quæst. 1. asserens non teneri pueros statim post septennium ad Missam audiendam; quovisque perfectiorem rationis ineat usum, quo attentionem, ac deuotionem, quæ tantum deceat Sacrificium plenius apprehendant.

70
Procubio statim obligatur. Quia quilibet fidelis postquam annos discretionis attigerit, verè est Ecclesiastici præcepti capax: ergo ex præceptum audiendi Missam asseruandum adstringitur. Ita Nauar. sum. c. 21. n. 1. Henriq. l. 9. c. 25. n. 1. Card. Lugo de Euchar. d. 2. n. 1. Marchin. p. 3. de Ord. c. 17. num. 2. Tolet. l. 6. c. 8. Coeninch. de Sacram. qu. 83. art. 6. num. 286. Diana part. 5. tract. 13. resol. 77. Martinon. de Sacram. d. 40. sect. 9.

71
Hanc sententiam certam esse crediderim, quæ his aliisque innumeris Doctores confirmatur. Vnde affirmo ex Henriquez mox, ac puer rationis usum inierit, quod quidem circa septennium, aut paulo post accidere assolet, ad audiendam Missam obligari, quamuis non, ut docet, Mysterij præstantiam apprehendat, neque eam quæ opus est præ se ferat attentionem.

70
Non tenetur statim.

71
Statim tenetur.

72
Certam hanc sententiam esse crediderim.

SECT. II. Dubia, De Præcepto I. 11

81 Minime id potest. Quia nihil valet statuere Episcopus contra generalem consuetudinem: certum autem est, contrarium generali fidei consuetudine asseruari. Ita Azor. *lib. 7. cap. 6. quest. 6. Nauar. summ. cap. 21. num. 5. Reginald. lib. 19. num. 2. Trullench. lib. 3. Decal. cap. 1. dub. 6. num. 5. Zenedo collect. 184. num. 2. Fagundez præc. 1. lib. 2. cap. 3. num. 12. Dicastil. de Sacrament. tractat. 9. disp. 5. dub. 4. num. 59. citans Gutier. & Rodrig. Diana p. 10. tract. 13. resolut. 45.*

82 Profectò primam sententiam debili ratione falsici existimari. Nec enim causa rationabilis obicitur, qua Episcopus directiua illa potestate possit consuetudinem vbiq; terrarum receptam abolere, vel interrompere.



QVÆSTIO INCIDENS.

Nam huius præcepti vi fideles teneantur Missam maiorem exaudire, quando in propria Parochia ei lubet præcepto satisfacere?

83 Tenentur quidem. **I**NENITVR quidem. Quia in cap. Et hoc attendendum, de consecr. dist. 1. id imperatur. Sic Abbas ad cap. 1. de vita, & honestate Cleric. numer. 8.

84 Non tenentur. Minime videtur teneri, sed inibi audiendo Missam priuatam satisfaciunt. Quia hæc est generalis Ecclesiæ consuetudo recepta, & approbata. Ita Scottia de Sacrific. Miss. lib. 2. cap. 26. num. 6. citans Syluestrum, D. Antoninum, Nauarum, Azorium, ac Turrecrematam. Suar. tom. 3. in 5. part. dub. 88. sect. 2. Henriquez lib. 9. cap. 25. num. 4. Fagundez præc. 1. l. 1. cap. 3. num. 8. Tolet. lib. 6. cap. 7. num. 1. Hurtad. de Sacrific. Miss. dub. 5. difficul. 5. Filliuc. tract. 5. num. 104.

85 Hoc certum omnino esse reor. Quia citatus Canon, quo allicitur Abbas, nullum continet verbum, quo expresse id præcipiatur: solum enim habetur, ut ita Missæ priuatæ celebrentur, ut populus à publicis, seu cantatis auocari non valeat.

DVBIVM VI.

An qui hora secunda, vel tertia Missam audierit, satisfaciat, huic Præcepto?

86 Non satisfacit. **N**ON satisfacit. Quia Missam audire celebrationi subordinatur: ideo præceptum audiendi Missam debet subordinari præcepto non celebrandi transacta tali diei hora: atque adeo videtur obligare ad Missam intra illud tempus audiendam, intra quod ex iure communi potest celebrari, vnde nisi eo tempore

audiatur, præceptum non implebitur. Atqui non potest Missa de iure communi, transacta meridie celebrari: ergo nec implendo præceptum exaudiri. Sic Palqualig. *decis. 311. numer. 8.*

Satisfacit equidem. **Q**uia præceptum sanctificandi festa, quod ab opere seruii abstinentiam, & Missæ auditionem includit, à media incipit nocte, & in mediam noctem definit: igitur qui quacumque hora harum viginti quatuor Missam audierit, dummodo pro illa die celebretur, præcepto satisfaciet. Ita Card. Lugo de Eucharist. dub. 15. nu. 56. Filliuc. *tr. 87. num. 129. Leand. de præc. Ecclesiæ tract. 2. dubi. quest. 26.*

87 Satisfacit plane. Probabiliorem hanc reor esse sententiam. 88 Nec enim constat, præceptum audiendi Missam ad tempus ex iure communi pro celebratione præscriptum coarctari. Imo esto quod reor esse coarctetur, abnegari adhuc, quod qui audit Missam ex consuetudine, vel ex dispensatione extra tempus à iure communi præscriptum celebratam, non satisfaciat audiendi Missam obligationi. Addiderim, dato quod illicite sine consuetudine, aut dispensatione quis Missam post meridiem celebraret, ipsum plane delinquere celebrando, sed audientem præcepto satisfacturum. Ex Lugo accepti.

DVBIVM VII.

An cum Missa coram Summo Præsule in nocte Natalis Domini celebratur ante mediam noctem: sufficiat, præcepto audiendi Missam in die Natalis, qui illi Sacro interest?

89 Non satisfacit. **N**ON satisfacit. Quia licet sit Missa diei, non tamen est in Natalis die: nec præceptum obligat, ad Missam diei audiendam, sed facit. Missam in die. Vnde si in die festo celebretur Missa, quæ non esset Missa diei, (ut potest contingere si Missa solemnibus votiva celebraretur,) qui illam audiret, præcepto non satisfaceret. Neque hoc est contra Pontificis intentionem: aliud enim est, quod velit illam Missam pro festiuitate Natiuitatis celebrari; & aliud, quod velit celebrari in ordine ad satisfaciendum præcepto: non enim hoc intendit, sed solummodo primum. Sic Palqualig. *decis. 311. numer. 7.*

90 Satisfacit profectò. **Q**uia Missa illa, quam Cardinalis coram Pontifice in nocte Natalis Domini ante mediam noctem celebrat, non profectò solum est Missa diei, sed etiam Missa in die Natalis Domini celebrata: ergo audiens illam Missam vere præcepto audiendi Sacrum in die Natiuitatis satisfacit. Consequentia patet, antecedens probatur. Nam Ecclesia pro illa vice diem sequentem per aliquot horas anticipat. Quia cum Ecclesia computet dies à media nocte vsque ad mediam noctem, pro illo loco, ac pro illa nocte diem sequentem anticipat, cum ab hominum placito pendeat, quandonam dies incipiat: data ergo hac dñi anticipatione verè Missa ipso die Natalis Domini

SCORAR
reol: Mer.
m. VII. II.
E. IV
6

12 Theologiæ Moralis. Lib. XLII.

mini celebratur: & per consequens qui illam audit, verè audit Natiuitatis Missam in Natiuitatis die, & audiendi eam in die Natiuitatis præcepto satisfacit. Ita Cardinal. Lugo de Euchar. d. 15. sect. 2. Dicastil. de Sacram. tr. 4. d. 9. dub. 17. numer. 404. Diana parte. 10. tract. 15. resol. 35.

⁹¹ *Auctoris sententia.* Ego autem crediderim, licet dicamus cum Pasqualigo, illam Missam non celebrari in die, sed in vespere Natiuitatis, adhuc audientem illam præcepto audiendi Missam in die Natalis Domini satisfacere. Quia celebratur intra diem Natiuitatis, qui Ecclesiasticè incipit à vespere, durante nihilominus vigiliæ die, quantum ad ieiunium, & horarum recitationem. Cum ergo per Præiilegium, aut Indulgentiam Pontificis illud Sacrum anticipetur intra festum quidem, sed ante horam mediæ noctis consuetam: non est, cum abnegemus, tale Sacrum ante mediam noctem celebratum sufficere, vt qui illi interfuit præcepto Sacrum audiendi satisfaciat. Et hanc esse Pontificis mentem minime dubitarim. Lege Cardinalem de Lugo citatum.

DVBIVM VIII.

An si Vigilia Natiuitatis in Dominica occurrat: possit quis præceptum audiendi Missæ in Dominica implere, si assistat Missæ, que coram Pontifice Summo in Natalitij Domini vespere ante mediam noctem celebratur?

⁹² *Satisfacere potest.*

Satisfacere potest. Quia qui Missam illam, quæ in die Dominica occurrere cum Natiuitatis vigilia, ante mediam noctem celebratur, expectaret, vere in die Dominica, in qua præceptum virget, audiret, atque adeo impleteret præceptum: dummodo præceptum non obliget ad audiendam Missam intra illud tempus diei, intra quod ex iure communi conceditur, posse celebrari. Sic Pasqualig. *decision. 311. numer. 8.*

⁹³ *Non potest satisfacere.*

Non potest satisfacere. Quia Pontifex non computat illam Missam pro Dominica, sed pro sequenti Natalis die: censetur igitur, illam pro præcepto Dominicæ implendo minime approbare. Ita Lugo de Eucharist. dub. 15. numer. 56. Dicastil. de Sacrament. tract. 4. disput. 9. dub. 17. numer. 408.

⁹⁴ *Idem assero.*

Equidem, si illam Missam celebrari Ecclesiasticè in die Dominica concedamus: haud video esse, vnde abnegemus, per illam præceptum audiendi Sacri in Dominica adimpleri. Vnde negandum est, illam Missam in die Dominica celebrari: & asserendum celebrari ex Pontificis dispensatione quasi in die Natiuitatis: vnde per eam non potest præceptum Dominicæ diei velut præcedentis impleri. Ex Lugo accepti.



CAPVT VIII.

Circa Missæ ex Præcepto audiendi Integritatem.

RÆMITTO illud Capitis Missas, de consecr. dist. 1. Missas die Dominico sacularibus totas audire speciali ordine præcipi. ⁹⁵ *Missas autem specialiter præcipi. Et Capitis omnes fideles, co. ti. Qui non per- da. seuerant in oratione vsque dum Missa peragatur, conuenit communione priuari. Vnde certo constat fideles teneri diebus festis totam, seu integram Missam exaudire Omnes sic.*

DVBIVM IX.

An qui vsque ad Epistolam exclusi e quis in Missa omittit: adimpleat præceptum?

Certum est, in Missæ præcepto paruitatem ⁹⁶ *materialis à lethali excusare, venialiter ta- Ceterum men delinquere, qui culpabiliter eam particula- lam omittit: omnes autem Doctores vno ore fatentur, cum, qui partem non notabilem omittit, licet leuiter delinquat, tamen, & integram audire Missam, & proculdubio adimplere. Quæ tamen pars sit dicenda notabilis, & quæ levis, hoc Capite discutiam. Quæstio itaque, num adimpleat præceptum, qui omittit in Missa à principio vsque ad Epistolam exclusiue?*

Non adimplet. Quia partem notabilem ⁹⁷ *omittit. Sic Tabien. verb. Missa, Paragraph. Non adimplere. 50. Moure part. 2. Exam. Theolog. cap. 8. §. 1. per præ- numer. 4. citans immeritò Nauarrum, & Mar- chinum.*

Adimplet præceptum. Quia à principio ⁹⁸ *Missæ vsque ad Epistolam exclusiue non est Præceptum pars notabilis: ergo per huiusmodi omisso. adimplerem Ecclesiæ præceptum minime violatur. Ita Toletus, Nauarr. Syluester, quos refert, ac sequitur Leander præc. 1. tractat. 2. dubio 1. §. 2.*

Hanc sententiam communiter apud Aucto- ⁹⁹ *res, receptam inuenio. Vnde qui culpabiliter hoc præceptum hanc Missæ partem omitteret leue piaculum bilium. pararet.*

DVBIVM X.

An qui omittit ab introitu vsque ad Epistolam inclusiue: satisfaciat obligationi?

Non satisfacit. Quia per cap. Missas, ibi ¹⁰⁰ *totas, non sufficit audire Missam aliqua Non satisf- parte notabili expillatâ. Notabilis autem pars facit. arbitrio prudentis est definienda, cum iure non definiatur: & apparet talis ea, quæ ab introitu vsque ad Epistolam inclusiue potestendi- tur.*